

**Koivupuhdon koulun
yhdenvertaisuus- ja
tasa-arvosuunnitelma
2017 - 2020**

Sisällys

1. Johdanto s. 2 - 3
2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus s. 4
  - 2.1. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö
  - 2.2. Mitä syrjintä on?
  - 2.3. Yhdenvertaisuus ja sen toteuttaminen käytännössä
3. Opetus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus s. 7
4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - toteuttaminen Koivupuhdon koululla s. 7
5. Tasa-arvotilanteen selvittäminen ja toimenpiteet Koivupuhdon koulussa s. 9
6. Seuranta s. 12

1. Johdanto

Koivupuhdon koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman lähtökohtana on käsitys siitä, että jokainen ihminen on itsessään arvokas, ainutlaatuinen ja yhdenvertainen. Suunnitelman tavoitteena on luoda ympäristö, jossa kaikki saavat työskennellä ja opiskella turvallisessa, välittävässä ja yhteisöllisessä ilmapiirissä kukin omista lähtökohdistaan käsin.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä asiasta. Henkilökohtaiset ominaisuudet kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja. Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa nämä periaatteet toteutuvat koulutyön jokaisella osa-alueella.

Tasa-arvo käsitetään usein nimenomaan sukupuolten väliseksi tasa-arvoksi, mutta tasa-arvokäsite on paljon laajempi ja sisältää monia eri näkökulmia. Laki velvoittaa, että myös perusopetusta antavilla oppilaitoksilla tulee olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja että kouluissa tehdään jatkuvaa suunnitelmallista tasa-arvotyötä. Suunnitelma koskettaa kaikkia työyhteisössä toimivia, mutta erityisen tärkeä se on niille, jotka tarvitsevat erityistukea.

Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työläinsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että tytöille ja pojille on järjestettävä samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Opetuksen ja koulussa käytettävien oppimateriaalien on tuettava tasa-arvoa. Tämä merkitsee sitä, että opetusta tai oppimateriaaleja ei saa käyttää ennakkoluulojen tai kaavamaisten sukupuoliroolien ylläpitämiseen. Sen sijaan tulisi pyrkiä pääsemään eroon ajattelutavoista, jotka ohjaavat tyttöjä ja poikia valitsemaan esimerkiksi ammatin perinteisten sukupuoliroolien mukaan. Myös sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tulee ennaltaehkäistä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että koulussa opetetaan arvostavaa suhtautumista kaikkiin ja kerrotaan perustietoa sukupuolen moninaisuudesta. Tasa-arvoa edistetään lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tavoitteena on sisällyttää tasa-arvo ajatus luontevasti kaikkeen koulun toimintaan.

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat

- syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen

- toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia, ja niitä on vaikea havaita jotta tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuisi, tarvitaan asennekasvatusta ja asenneilmapiirin muutoksia.

Tämä suunnitelma toimii perustana Koivupuhdon koulun tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyölle, minkä pohjalta koulu arvioi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä tekee tarvittavat toimenpiteet niiden edistämiseksi kouluyhteisössä.

2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

2.1. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden taustalla on useita lakeja, joiden tarkoitus on edistää ihmisten yhdenvertaista kohtelua eri tilanteissa.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5a§

5 § (30.12.2014/1329)

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

5 a § (30.12.2014/1329)

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;

2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;

3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

6§
Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta
Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.
Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.
2.2. Mitä syrjintä on?
Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate merkitsee sekä syrjinnän kieltoa että ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä.

Syrjinnällä on monia muotoja:

- välitön syrjintä eli henkilöä on kohdeltu vertailukelpoisessa tilanteessa huonommin kuin toisia nimenomaan yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden takia.
- välillinen syrjintä eli näennäisesti puolueeton säännös tai käytäntö asettaa jonkun huonompaan asemaan kuin muut samassa tilanteessa olevat.
- käsky tai ohje, joka voi olla esimerkiksi syrjintään liittyvä tai syrjinnän aikaansaamiseksi annettu opastus, toimintaohje tai velvoite.
- häirintä eli epäasiallista kohtelua, josta voi olla vaaraa tai haittaa turvallisuudelle tai terveydelle. Häirintä voi ilmetä esimerkiksi asiattomina vihjailuina, jotka kohdistuvat ikään, sukupuoleen, ihonväriin, mielipiteisiin tai vakaumukseen. Häirintää on myös loukkaava käytös sanoin, teoin tai asentein. Häirintä voi olla sukupuolista häirintää tai ahdistelua. Sukupuolinen häirintä voi olla fyysistä tai sanallista.
- kiusaaminen eli henkisen väkivallan muoto, jossa toinen henkilö joutuu kiusaajan sanallisen, eleellisen, henkisen tai fyysisen vihamielisyyden kohteeksi. Se voi olla lyhyt- tai pitkäkestoista, mutta yleensä se on aina suunniteltua ja tahallista toimintaa, Kiusaaja pyrkii aiheuttamaan toiselle mielipahaa tai jopa psyykkistä tai fyysistä vahinkoa. Kiusaaminen voi olla esim. nimittelyä, nolaamista, juorujen levittämistä, eristämistä porukasta tai tönimistä.

2.3. Yhdenvertaisuus ja sen toteuttaminen käytännössä

Perustuslain mukaan ihmisiä ei saa asettaa erilaiseen asemaan, vaan samanlaisissa tapauksissa ja olosuhteissa heitä tulee kohdella samalla tavoin. Tällöin puhutaan *muodollisesta yhdenvertaisuudesta*. Tasapuolinen kohtelu on tärkeä hallinnon oikeusperiaate. Hallintolain (6 §) mukaan viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Myös työsopimuslaki (2 luvun 2 §) velvoittaa työnantajia kohtelemaan kaikkia työntekijöitään tasapuolisesti.

Käytännön elämässä ihmisten samanlainen kohtelu ei kuitenkaan aina takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, koska ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset. Jotta taattaisiin yhdenvertaisuuden toteutuminen, on välillä poikettava samanlaisen kohtelun periaatteesta. *Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden* periaate turvaa sen, että heikommassa asemassa olevien ihmisten todellinen yhdenvertaisuus toteutuu. Tämä edellyttää usein myös puuttumista välilliseen syrjintään, joka usein on tahatonta ja voi johtua siitä, että sen olemassaoloa ja vaikutusta yksittäiseen ihmiseen ei tiedosteta.

Positiivisen erityiskohtelun tarkoitus on turvata syrjinnän kohteeksi helposti joutuvien ryhmien (esim. lapset, vanhukset, etniset vähemmistöt, vammaiset) yhdenvertaisuuden toteutuminen. Tällöin ryhmää tai yksilöä tuetaan erityistoimin, jos hän ilman niitä on vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan. Näillä erityistoimilla pyritään esimerkiksi helpottamaan työllistymistä, uralla etenemistä tai koulutukseen pääsyä sekä parantamaan yhdenvertaisuutta ja osallistumismahdollisuuksia eri elämän alueilla. Esimerkiksi koulunkäyntiä tukevat erityisjärjestelyt (henkilökohtainen koulunkäynninohjaaja) tai vaikkapa apuvälineiden hankkiminen opiskelun tai työskentelyn mahdollistamiseksi ovat positiivista erityiskohtelua.

Kohtuullisella mukautuksella edistetään vammaisten henkilöiden työllistymistä, työssä selviytymistä ja työn säilyttämistä, koulutusta ja elinikäistä oppimista. Kyse on yksittäistapauksista, jolloin jokaisen henkilön tilanne arvioidaan ja tehdään toteuttamisen kannalta tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä. Niiden ei kuitenkaan tule aiheuttaa kohtuutonta rasitetta esimerkiksi työnantajalle tai koulutuksen järjestäjälle. Näiden avulla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

3. Opetus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Opetussuunnitelman perusteissa yhdenvertaisuus ja tasa-arvo kulkee kantavana ajatuksena läpi koko opetussuunnitelman koskien kaikkia opetuksen osa-alueita. Yhteisön jäsenet ovat samanarvoisia riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä, ja kaikkia on kohdeltava tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Samanarvoisuus ei kuitenkaan merkitse samanlaisuutta, vaan yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että kaikille turvataan perusoikeudet ja osallistumisen mahdollisuudet yksilölliset tarpeet huomioiden..

OPS2016 perusteissa sukupuolten tasa-arvon edistämiseen on sitouduttu useasta näkökulmasta.
<ul style="list-style-type: none"> ● Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissaan. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
<ul style="list-style-type: none"> ● Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
<ul style="list-style-type: none"> ● Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
<ul style="list-style-type: none"> ● Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa omalla tavallaan.
<ul style="list-style-type: none"> ● Työtapojen, oppimateriaalien, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen

4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - toteuttaminen Koivupuhdon koululla

Koivupuhdon koululla kaikki oppilaat pyritään kohtaamaan yksilöinä. Oppilaiden vahvuudet ja erityistarpeet otetaan huomioon. Oppilaita kannustetaan löytämään, kehittämään ja käyttämään omia vahvuuksiaan.

Oppimisen tukea annetaan aina tarvittaessa. Oppimisen vaikeuksiin oppilaalla on mahdollisuus saada tukiovetusta ja osa-aikaista erityisopetusta. Tarpeen vaatiessa oppilaalle suunnitellaan yksilöllinen opintopolku, jotta voidaan turvata opiskelun eteneminen ja jatko-opintokelpoisuus. Oppisisältöjen suorittaminen voi tapahtua perinteisestä poikkeavalla tavalla vaikkapa koulun ulkopuolella. Pyrimme myös lisäämään oppilaiden opiskelumotivaatiota ja näin estämään oppilaiden syrjäytymistä. MOTI-ryhmä on yksi esimerkki tällaisesta toiminnasta. Luokanvalvojat ovat valikoineet yläkoulun oppilaista ne, jotka ovat syrjäytymisen vaarassa. MOTI-ryhmässä heidän itsetuntoaan tuetaan ja mieltä askarruttavista asioista keskustellaan aikuisten ohjauksella.

Oppilaasta huolehtiminen on kokonaisvaltaista. Oppilashuoltoryhmässä käsitellään moniammatillisesti oppilaan opiskeluun ja elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä. Oppilaalla on mahdollisuus käydä terveydenhoitajan, kuraattorin ja psykologin luona keskustelemassa omaan terveyteensä ja elämäntilanteeseensa liittyvistä asioista ja saada tukea niihin.

Koivupuhdon koulu on kaikkien lasten koulu, jossa myös erityislapsset suorittavat oppivelvollisuutensa opiskellen luokassa ikäistensä joukossa. Heidän opiskelunsa turvaamiseksi on käytössä erityisopettajan ja koulunkäynninohjaajan tuki. Näin myös muut lapset oppivat jo pienestä pitäen, että ihmisiä on erilaisia ja monenlaisia. He oppivat

arvostamaan erilaisuutta ja hyväksymään sen. Olemme tässä työssä onnistuneet hyvin, ja saimme siitä vuonna 2015 tunnustuksen: Kalajoen vammaisneuvosto palkitsi koulumme Vuoden esteettömyysteko -palkinnolla.

Pyrimme siihen, että tasa-arvo ei ole mikään erillinen saareke koulussa, vaan kaiken toimintamme pohjana on tasa-arvo. Tämä ajattelutapa heijastuu kaikissa oppiaineissa. Myös materiaalihankinnan avulla olemme pyrkineet luomaan tasa-arvoa: koululle on hankittu kannettavia tietokoneita ja tabletteja niin paljon, että niitä voidaan käyttää useissa luokissa yhtä aikaa. Opetuksessa ei tarvitse käyttää oppilaiden omia matkapuhelimia, jotta perheiden erilaiset taloudelliset tilanteet eivät tule koulussa esille.

Hyvä yleissivistys tuo tasa-arvoa: jos oppilas tietää, miten yhteiskunta toimii, hän kykenee aikuisena paremmin osallistumaan. Tasa-arvon näkökulma tulee esille opetusmateriaalin valinnassa. Opetusmateriaalin tulee olla sellaista, että se tuo esille erilaisia ihmisiä, ajatustapoja, mielipiteitä ja uskontoja. Materiaalien luoma kuva esimerkiksi sukupuolisesta suuntautuneisuudesta ja perhemalleista ei saa olla stereotypinen. Opettajat pyrkivät oppitunneilla luomaan oppilaille mahdollisuuksia siihen, että he oppivat keskustelemaan ja tuomaan esille erilaiset mielipiteensä rakentavasti. Omista mielipiteistä poikkeavien näkemysten kuunteleminen ja hyväksyminen on tärkeä osa sivistystä.

Kannustamme oppilaita valitsemaan valinnaisaineet omien mieltymyksien ja vahvuuksien mukaan, ei perinteisen sukupuoliroolituksen perusteella. Oppitunneilla tuodaan esille ammattinvalintoja, jotka rikkovat stereotypioita, mikä tukee nuoria ajattelemaan asiaa avarasta näkökulmasta. Koulussa pojat ovat usein alisuoriutujia. Opettajat pyrkivät kannustamaan oppilaita saavuttamaan oman tasonsa opiskelussa tarjoamalla monipuolisesti erilaisia opetustapoja, esimerkiksi toiminnallista oppimista, ilmiöoppimista ja tietokoneavusteista opiskelua.

Arvostelun tulee olla sellaista, että jokainen pystyy näyttämään omat vahvuutensa. Arviointi ei ole yksipuolisesti kirjallisia kokeita, vaan opettajat hyödyntävät itse- ja vertaisarviointia. Opettajat eivät arvioi pelkästään lopputulosta vaan kokonaisia oppimisprosesseja. Tasa-arvoa arviointiin tuo myös se, että oppilaille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia suorittaa kirjallinen koe, esimerkiksi lukihäiriöstä kärsivä oppilas voi suorittaa kokeen kouluavustajan avulla.

Olemme olleet KIVA-koulu vuodesta 2010 lähtien. Kiva koulu on Turun yliopistossa kehitetty kiusaamisen vastainen ohjelma. Kiva-tunteja järjestetään alakoulun kaikille luokille sekä yläkoulun 7. luokalle, ja se vaikuttaa koko koulun arkeen. Kiva koulu -toiminta tähtää kaikkien ihmisten arvostamiseen ja kiusaamisen loppumiseen. Oppilaiden luokittain valitsema oppilaskunnan hallitus on syksystä 2016 laajentunut yläkoulun lisäksi myös luokille 1 - 6. Koulujen hallitusten jäsenet järjestävät esimerkiksi erilaisia teematilaisuuksia ja pitävät päivänavauksia. Oppilaskuntatoiminta lisää tasa-arvoa oppilaiden ja opettajien välillä, koska oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulun asioihin. Yläkoulussa on myös tukioppilastoimintaa.

Alakoulun luokilla on kummiluokkatoimintaa. Luokkien 5 ja 6 kummioppilaat ovat pienempien tukena esimerkiksi koulun erilaisissa tapahtumissa. Koulussamme on vilkas kerhotoiminta. Tämä luo tasa-arvoisuutta harrastamiseen, koska kerhot ja kyydit ovat ilmaisia. Mahdollisuus harrastaa koulun jälkeen estää lasten ja nuorten syrjäytymistä. Koulussa järjestetään retkiä

vuosittain. Tämä luo oppilaille mahdollisuuden tutustua erilaisiin paikkoihin siitä riippumatta, mikä on perheen taloudellinen tilanne.

5. Tasa-arvotilanteen selvittäminen ja toimenpiteet Koivupuhdon koulussa

Koulussa selvitetään tasa-arvotilannetta kolmen vuoden välein oppilaille suunnatulla kyselyllä. Kysely kartoittaa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita monesta eri näkökulmasta. Koulumme käyttämä kysely sisältyy Opetushallituksen julkaisuun Tasa-arvo on taitolaji. Kysymykset ovat kyllä/ei -kysymyksiä. Jokaisen osion jälkeen on vielä avoin kysymys, johon oppilas voi vastata omin sanoin.

Tasa-arvokysely

Hei!

Tyttöjä ja poikia ei aina kohdella koulussakaan tasa-arvoisesti. Ehkä sinä olet huomannut epäkohtia, joihin tahdot muutoksia. Vastaathan huolellisesti seuraaviin kysymyksiin niin osaamme rakentaa koulustamme oikeudenmukaisemman.

A Perustietoja vastaajasta

sukupuoli a) poika b) tyttö c) muu d) en halua vastata
luokka a) 7 b) 8 c) 9

B Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
- Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

C Opetus ja ohjaus

Vastaa seuraaviin väittämiin. Olet kuluneen vuoden aikana kokenut, että...

- oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä.
- oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin.
- opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen.
- kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta.
- opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla.
- opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla.
- poikia rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
- tyttöjä rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
- poikia rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin.
- tyttöjä rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin.

D Oppikirjat ja muu opetusaineisto

Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa perinteisiä

- sukupuolirooleja noudattavia tekstejä tai kuvia
- perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia?
- esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä?

E Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

- vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
- loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?
- sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?
- epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?
- lähentelyä tai fyysistä koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
- seksuaalisia ehdotuksia tavalla, jonka koit ahdistavana tai epämiellyttävänä?
- muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?

Jos vastasit johonkin kohdan E kysymykseen myöntävästi

- kohdistuiko häirintä sinuun?
- kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?
- saatoitko häirintätapausten koulun henkilökunnan tietoon?
- syyllistykö häirintään toinen oppilas?
- kuuluiko häirintään syyllistynyt koulun henkilökuntaan?

Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta

- ryhtyikö koulu riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?
- jatkuuko häirintä edelleen?

Oletko itse koulussasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

- syyllistynyt kohdissa E.1. – E.7. esitettyihin tekoihin?

Avoin vastaus (Tässä voit kertoa tarkemmin häirinnästä. Jos et ole kertonut koulun henkilökunnalle kohtaamastasi häirinnästä, tässä voit kertoa mikset. Tähän voit kirjoittaa myös nimesi ja luokkasi, jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä häirinnän vuoksi.)

F Muuta

- Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussasi?
- Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa koulussasi?
- Käyttäytyisikö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?
- Onko koulusi tasa-arvoinen?

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/huonosti

Mitä muuttaisit koulussa, jotta sukupuolten tasa-arvo toteutuisi?

Millainen on tasa-arvoinen koulu?

Syksyllä 2017 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyyn ovat vastanneet 7. ja 8. luokan oppilaat. Kyselyn vastaukset käydään läpi yhdessä opettajien kanssa, ja siitä esiin nousseisiin epäkohtiin puututaan kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla.

Oppilaiden kanssa keskustellaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä, ja heitä kannustetaan suhtautumaan avoimesti ja ennakkoluulottomasti erilaisuuteen. Myös opettajat pyrkivät omalla toiminnallaan ja esimerkillään lisäämään tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, suvaitsevaisuutta ja avoimuutta kouluyhteisössä. Oppilaita rohkaistaan aina kertomaan, jos he kokevat epäasiallista, syrjivää tai häiritsevää käytöstä tai jos he havaitsevat jonkun muun joutuvan tällaisen toiminnan kohteeksi. Koulun henkilökunta puuttuu havaittuun häirintään, syrjimiseen tai kiusaamiseen välittömästi

6. Seuranta

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on osa koulumme opetussuunnitelmaa, joten se on julkinen asiakirja. Näin vanhemmatkin pääsevät halutessaan siihen tutustumaan. Sivistyslautakunta arvioi omalta osaltaan tasa-arvosuunnitelman ja sen toteuttamisen. Tasa-arvosuunnitelma tarkistetaan kolmen vuoden väliajoin.

Lähteet:

<http://yhdenvertaisuus-fi-bin.directo.fi/@Bin/9be1ea00f9d13e3be45d4cfbf99dd4ec/1506788763/application/pdf/141973/Yhdenvertaisuussuunnitteluopas%20suomi.pdf>

<http://www.jamstalldhetilarande.fi/sites/default/files/TANE%20Tasa-arvolaki%20ohjaa%20koulujen%20tasa-arvoty%C3%B6%202015.pdf> (TANE)
tasa-arvo kasvatuksessa

<http://laukaa02.hosting.documenta.fi/kokous/20171538-4-1.PDF>

<http://www.yhdenvertaisuus.fi/yhdenvertaisuus/mika-on-syrjintaa>

<https://www.syrjinta.fi/mika-on-syrjintaa->

<https://www.mehilainen.fi/mielenterveys/kiusaaminen>

Huittisten perusopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2016 - 2019.

Tasa-arvotyö on taitolaji. Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa (Opetushallitus).

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2017 - 2020 (Kauniaisten suomenkielinen perusopetus).